

آقای علی مرادی معلم مناطق محروم و برنده جایزه بهمن بیگی سال ۹۷

جایزه بهمن بیگی، یکی از جوایز جشنواره ترویج علم است که به پاس تلاش‌های بهمن بیگی در راستای ترویج علم بین عشایر و ساکنان مردم مناطق دوردست کشور، نام‌گذاری شده است. به همین دلیل در جشنواره ترویج علم امسال نیز از معلمان مناطق محروم و مروجان علم در مناطق دورافتاده تحت عنوان جایزه بهمن بیگی تجلیل به عمل آمد. علی مرادی یکی از برگزیدگان این جایزه است. به همین دلیل با وی به گفتگو نشستیم. علی مرادی درباره سوابق و فعالیت‌های خود در زمینه ترویج علم گفت:

این جایزه که می‌خواهند به من بدهند جایزه بهمن بیگی است و بهمن بیگی یکی از مؤسسان آموزش و پرورش عشایر است. من ۷ سال در آموزش و پرورش عشایر سابقه کار دارم که بیشتر آن در آموزش و پرورش عشایر مناطق محروم بوده است. تدریس در مدارس عشایری کاری بسیار دشوار است و من در این مدت از خانواده خود دور بودم. خانواده من در خراسان جنوبی زندگی می‌کنند و من خودم اهل شهرستان فردوس هستم و محل خدمتم شهرستان سریشه است که در واقع ۴۰۰ کیلومتر با زادگاهم فاصله دارد. سریشه یک شهرستان کوچکی در خراسان جنوبی است که در مرز با کشور افغانستان قرار دارد.

در این مدتی که من معلم بودم بیشتر در مناطق عشایری و محروم کار کردم. سال‌های اول که من به آنجا رفتم؛ با دیدن منطقه شوکه شدم. متأسفانه شاهد این حقیقت بودم که با وجود هم‌استانی بودن فردوس و سریشه، اختلاف بین این دو منطقه بسیار زیاد است. استان خراسان جنوبی یک استان تازه تأسیس، محروم و مرزی محسوب می‌شود.

علی مرادی در رابطه با تجربیات خود در آموزش کودکان مناطق محروم گفت: من از سال ۹۱ که استخدام شده‌ام، اول به روستای محروم همت‌آباد رفتم. روستای همت‌آباد تقریباً به سریشه نزدیک بوده و ۱۷ کیلومتر تا شهرستان

سربیشه فاصله دارد. این منطقه از مناطق عشایر محروم بوده و خشک‌سالی در آن بسیار زیاد است؛ یعنی این روستا حتی از داشتن درخت نیز محروم است و من کارهای زیادی در اینجا انجام دادم. یکی از مهم‌ترین این کارها، آموزش خانواده‌های روستایی بود، بنده برای افزایش آگاهی عمومی در منطقه، رده‌هایی برای خانواده دانش‌آموزان برگزار کردم. مهم‌ترین موضوعات مطرح‌شده در این کلاس‌ها، آموزش مسائل ایمنی و بهداشتی بود. از جمله دیگر فعالیت‌هایی که طی این مدت صورت گرفت نیز آموزش روش‌های زندگی با ارائه چند کارگاه آموزشی بود.

طی سال‌های فعالیتیم در مناطق محروم، یک سال نیز در منطقه ماخونیک بودم. ساکنین این منطقه از لحاظ مهارت‌های زندگی و اعتماد به نفس، خیلی ضعیف بودند. به همین دلیل تصمیم گرفتیم رده‌هایی برایشان ارائه کنیم. یکی از کارهای دیگری که انجام دادیم افتتاح کتابخانه در این منطقه بود. در مدرسه عشایری ماخونیک، حدود ۱۲۰ دانش‌آموز تحصیل می‌کرد که ما با همکاری کانون توسعه فرهنگی کودکان یک کتابخانه در آنجا راه‌اندازی کردیم. این کتابخانه در افزایش سطح فرهنگی دانش‌آموزان و خانواده آن‌ها خیلی تأثیرگذار بود. در ابتدا ما خودمان باور نمی‌کردیم که یک کتابخانه بتواند چنین تأثیری بگذارد. ما همه مراسم‌هایمان را به کتابخانه ربط دادیم به طوری که بچه‌ها به کتاب علاقه‌مند شدند و هر مراسم یا جشنی داشتیم به داخل کتابخانه می‌رفتیم.

این معلم با تجربه مناطق عشایری و محروم در ادامه توضیحات خود افزود:

بچه‌های مدرسه عشایر از لحاظ اقتصادی خیلی ضعیف بودند. بیشتر آن‌ها یا همراه خود خوراکی نمی‌آوردند یا اگر چیزی همراهشان بود یک تکه نان خشک بود که آن را زنگ تفریح می‌خوردند. یکی دیگر از برنامه‌هایی که در این منطقه اجرا کردیم، ارائه تغذیه و صبحانه در مدرسه بود. در حقیقت ما پخش خوراکی و غذا را در مدرسه

راه‌اندازی کردیم. ما هرروز به ۱۲۰ دانش‌آموز صبحانه می‌دادیم؛ که هزینه این برنامه با همکاری کانون توسعه فرهنگی کودکان تأمین می‌شد.

علاوه بر طرح صبحانه‌ای که در میان بچه‌ها می‌شد، میوه هم ارائه می‌شد. غذاهایی که به بچه‌ها داده می‌شد، غذاهای گرم بودند و پخت آن غذاها بر عهده خودم بود چون که مدرسه مستخدم نداشت برای همین خودم همه کارها را خودم انجام می‌دادم.

در منطقه ماخونیک بچه‌ها از اعتماد به نفس خیلی پایینی برخوردار بودند و فکر نمی‌کردند روزی بتوانند با بچه‌های سرپیشه رقابت کنند و ما با راه‌اندازی کارگاه‌های مختلف مثل کارگاه مهارت‌های زندگی سطح بچه‌ها را بالا بردیم. هم‌زمان با این فعالیت‌ها، با همکاری معلم‌های دیگر، در جشنواره‌های مختلف شرکت کردیم. یکی از جشنواره‌هایی که در آن شرکت کردیم و حتی تا سطح شهرستان هم‌رتبه آوردیم، جشنواره نوجوان خوارزمی بود. در آن جشنواره این بچه‌ها گچی ساختند که ریز گرد نداشت و آن را به‌عنوان گچ بدون ریز گرد معرفی کردند. علی‌مرادی در رابطه با مهم‌ترین چالش‌های پیش رو در ترویج علم در مناطق محروم عنوان کرد: یکی از مشکلات این مناطق که در اثر خشک‌سالی‌های اخیر ایجاد شده، همان مشکل اقتصادی است. مردم این منطقه از لحاظ اقتصادی خیلی ضعیف هستند. دانش‌آموزان تغذیه خوبی ندارند. در واقع تغذیه تأثیر به‌سزایی در یادگیری دارد و آن‌ها از این نعمت محروم هستند و آن‌قدر استطاعت مالی ندارند که صبحانه مختصری بخورند و بعد به مدرسه بیایند.

بعضی مسائل فرهنگی نیز به این مشکلات دامن می‌زند. برای نمونه برخی از مردم این مناطق به تحصیل فرزندانشان اهمیت نمی‌دهند و بچه‌ها علاوه بر درس خواندن باید به پدرشان در کار کشاورزی و دامداری کمک کنند. ما باید به‌نوعی تلاش کنیم که این مردم ارزش علم را دانسته و برای تحصیل ارزش قائل شوند. یکی از

بهترین راه‌هایی که می‌شود برای فرهنگ‌سازی استفاده کرد این است که خودمان الگو باشیم. در واقع تماس مستقیم از طریق الگوسازی معلمین و مروجان دانش می‌تواند در این فرهنگ‌سازی مؤثر باشد.

بر اساس تجربه دریافته‌ام که دانش‌آموزان مناطق محروم بیشترین تأثیرگذاری را از طریق معلمان به دست می‌آورند چراکه الگوی این دانش‌آموزان معلمان هستند. آن‌ها بیشترین زمان را با معلم‌ها می‌گذرانند. در واقع شما اگر معلم‌های خوبی باشید آن‌ها شمارا الگوی خودشان قرار می‌دهند و می‌توانید در زندگی آن‌ها مؤثر باشید و در موفقیت‌های آن‌ها نقش داشته باشید و مشکلی نخواهند داشت.

ما می‌توانیم برای ارتقای فرهنگ عمومی مردم این مناطق از متخصصین تعلیم و تربیت، متخصصین خانواده و مشاورین خانواده استفاده کنیم و کلاس‌هایی به‌عنوان کلاس‌های خانواده ارائه دهیم. استفاده از این متخصصین مطمئناً بی‌تأثیر نخواهد بود و باید در نظر داشت که کار فرهنگی کاری است که در یک روز یا دو روز نمی‌توان آن را انجام داد و کاری درازمدت است. برای این‌که شرایط منطقه را بهتر درک کنید یک مثال می‌زنم؛ در مورد فرهنگ ماخونیک بگویم که چند سال پیش هم می‌خواستیم برای بهداشت منطقه یک راننده بگیریم. در این منطقه یک نفر دیپلمه نبود که بتوان او را به‌عنوان راننده بهداشت منطقه استخدام کرد.

علی‌مرادی برنده جایزه بهمن بیگی سال جاری در خاتمه توضیحات خود افزود: «برای دستیابی به موفقیت در اشاعه علم در مناطق محروم، باید فرهنگ‌سازی در خانواده‌ها و به شکل پایه‌ای در خانواده‌ها صورت بگیرد تا از طریق خانواده‌ها، بچه‌ها نیز مورد فرهنگ‌سازی قرار بگیرند و تأثیرگذاری آن در بچه‌ها نیز دیده شود.»

گفتگو: احسان محمدحسینی